

Vademecum dla osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym

1. Kiedy i gdzie głosować.

Referendum ogólnokrajowe zostało zarządzane na dzień 6 września 2015 r.

Głosowanie odbędzie się w lokalach obwodowych komisji ds. referendum ogólnokrajowego, określonych w Obwieszczeniu Wójta Gminy Masłów, w godzinach od 6:00 do 22:00.

2. Kto ma prawo udziału w głosowaniu w referendum ogólnokrajowym na terenie Gminy Masłów

Prawo udziału w referendum ogólnokrajowym ma obywatel polski, który:

- najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat,
- nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
- nie został ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu,
- nie został pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu,
- jest wpisany do stałego rejestru wyborców w Masłowie (tzn. posiada w Masłowie zameldowanie na pobyt stały i nie wpisał się do rejestru wyborców w innej gminie albo został wpisany do rejestru wyborców w Masłowie po złożeniu pisemnego wniosku na podstawie decyzji Wójta Gminy Masłów).

3. Głosowanie w miejscu pobytu stałego oraz czasowego, po dopisaniu do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym na wniosek osoby uprawnionej.

- **Głosowanie w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania w Masłowie**

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym zameldowana na pobyt stały w Gminie Masłów, która nie złożyła wniosku o wpisanie do stałego rejestru wyborców w innej gminie oraz osoba wpisana do rejestru wyborców na wniosek na podstawie decyzji Wójta Gminy Masłów, zostanie wpisana z urzędu do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum sporządzanym dla obwodu głosowania właściwego ze względu na miejsce jej zamieszkania.

Można być wpisanym tylko do jednego spisu osób uprawnionych do udziału w referendum.

4. Głosowanie w innym obwodzie niż właściwy dla miejsca stałego zamieszkania.

- **Głosowanie w wybranym przez siebie obwodzie (lokalu wyborczym), w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych.**

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym wpisana do rejestru wyborców w Masłowie może głosować w wybranym przez siebie lokalu komisji obwodowej ds. referendum ogólnokrajowego w Masłowie (innym niż właściwy dla jej miejsca stałego zamieszkania w Gminie Masłów) jeżeli złoży pisemny wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym przebywająca czasowo w Gminie Masłów w dniu referendum może głosować w Gminie Masłów jeżeli złoży pisemny wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym.

Wniosek składa się w **Urzędzie Gminy Masłów z siedzibą Masłów Pierwszy ul. Spokojna 2, parter pokój nr 14**, najpóźniej w 5. dniu przed dniem referendum, tj. **do dnia 1 września 2015 r.**

Wniosek może dotyczyć każdego lokalu obwodowej komisji ds. referendum ogólnokrajowego, w tym lokalu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Informacja o siedzibach obwodowych komisji ds. referendum ogólnokrajowego, w tym o lokalach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, podawana jest do wiadomości publicznej przez Wójta Gminy Masłów w obwieszczeniu o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej w 40. dniu przed dniem referendum, tj. do dnia 28 lipca 2015 r.

Wniosek musi zostać sporządzony na piśmie, podpisany przez osobę uprawnioną do udziału w referendum i osobiście przekazany w oryginale lub w inny sposób doręczony do Urzędu (np. za pośrednictwem innej osoby, poczty, kuriera lub złożony w biurze podawczym Urzędu). Datą złożenia wniosku jest data wpływu tego wniosku do Urzędu a nie data jego nadania (art. 9 § 1 Kodeksu wyborczego).

Wniosek może być też przesłany w formie elektronicznej – o ile podpisany jest podpisem użytkownika posiadającego profil zaufany platformy ePUAP lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Niedopuszczalne jest natomiast doręczenie wniosku w formie kserokopii lub skanu za pośrednictwem odpowiednio faksu lub poczty elektronicznej niepodpisanej we wskazanym wyżej sposób.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym dopisana do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum na własny wniosek, zostanie z urzędu skreślona ze spisu w miejscu stałego zamieszkania.

5. Wpis do rejestru wyborców:

Z wnioskiem o wpisanie do rejestru wyborców mogą wystąpić:

- wyborcy stale zamieszkali w Gminie Masłów bez zameldowania na pobyt stały,
- wyborcy nigdzie niezamieszkali, stale przebywający w Gminie Masłów,
- wyborcy stale zamieszkali w Gminie Masłów pod innym adresem niż adres zameldowania na pobyt stały w Gminie Masłów.

Z uwagi na to, że zgodnie z art. 20 § 2 Kodeksu wyborczego przed wydaniem decyzji o wpisaniu do rejestru wyborców Wójt Gminy Masłów jest obowiązany sprawdzić, czy osoba wnosząca wniosek spełnia warunki stałego zamieszkania w Gminie Masłów należy przedstawić dowody potwierdzające stałe zamieszkiwanie np. zameldowanie na pobyt czasowy, tytuł prawny do lokalu (akt własności, umowę najmu), rachunki za prąd, gaz dotyczące przedmiotowego lokalu, zeznania świadków. W przypadku powoływania się na zeznania świadków należy stawić się w Urzędzie ze wskazanymi świadkami w celu ich przesłuchania do protokołu.

Do wniosku o wpisanie do rejestru wyborców należy załączyć:

- pisemną deklarację, w której wnioskodawca podaje swoje obywatelstwo i adres stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- kserokopię ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość wyborcy.

W imieniu Wójta Gminy Masłów wnioski o wpisanie do rejestru wyborców przyjmuje Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich mieszczący się w Urzędzie Gminy Masłów, Masłów Pierwszy ul. Spokojna 2, parter, pokój nr 14

Przepisy nie wskazują terminu, do którego najpóźniej wniosek o wpisanie do rejestru wyborców musi zostać złożony, aby osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym mogła wziąć udział w referendum. Jednakże należy mieć na uwadze, że Wójt Gminy ma 3 dni na rozpatrzenie wniosku.

6. Głosowanie na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym, która zamierza zmienić miejsce pobytu przed dniem referendum może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim.

Wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania, osoba uprawniona do udziału w referendum w Gminie Masłów składa w Urzędzie Gminy Masłów, najpóźniej w 2. dniu przed dniem referendum, tj. do dnia 4 września 2015 r.

Wniosek można składać pisemnie, telefaksem numer faksu 41 311 00 61 lub w formie elektronicznej na adres gmina@maslow.pl

Zaświadczenie o prawie do głosowania osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym może odebrać tylko osobiście lub przez upoważnioną pisemnie osobę.

Zaświadczenie o prawie do głosowania jest sporządzane po stawieniu się w Urzędzie osoby uprawnionej do udziału w referendum lub jej pełnomocnika. Dlatego w przypadku osobistego odbioru zaświadczenia wcześniejsze nadesłanie wniosku o jego wydanie, np. elektronicznie nie przyspieszy załatwienia sprawy.

Do odbioru zaświadczenia osoba uprawniona do udziału w referendum może upoważnić inną osobę. Wówczas sporządza wniosek o wydanie zaświadczenia i upoważnienie (może to być jeden dokument), w którym wskazuje swoje imię (imiona) i nazwisko oraz numer PESEL, a także dane osoby upoważnionej do odebrania zaświadczenia.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym, której wydano zaświadczenie o prawie do głosowania zostanie z urzędu skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym w Gminie Masłów

Należy zwrócić szczególną uwagę, aby nie utracić zaświadczenia o prawie do głosowania. W przypadku jego utraty, niezależnie od przyczyny, nie będzie możliwe otrzymanie kolejnego zaświadczenia, ani wzięcie udziału w głosowaniu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

7. Głosowanie w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych

Osoby uprawnione do udziału w referendum ogólnokrajowym, które będą przebywać w dniu referendum w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych zostaną wpisane do spisów osób uprawnionych do udziału w referendum sporządzonych dla obwodów głosowania utworzonych w tych jednostkach i będą mogły głosować w tych obwodach. Dyrektor jednostki powiadomi osoby przebywające w jednostce o umieszczeniu ich w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum.

Wyborcy wpisani do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym w wyżej wymienionych jednostkach zostaną z urzędu skreśleni ze spisu w miejscu stałego zamieszkania.

Osoby, które przybędą do wyżej wymienionych jednostek w dniu referendum, będą mogły głosować w obwodach utworzonych w tych jednostkach **tylko na podstawie zaświadczeń o prawie do głosowania.**

8. Głosowanie w kraju wyborców stale zamieszkałych za granicą.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym stale zamieszkała za granicą, która będzie przebywała w Polsce w dniu referendum, może wziąć udział w głosowaniu w dowolnym obwodzie głosowania, jeśli przedłoży obwodowej komisji do spraw referendum ważny polski paszport oraz dokument potwierdzający, że stale zamieszkuje za granicą. Dokumentem takim może być np. karta stałego pobytu, dokument potwierdzający zatrudnienie za granicą lub dokument potwierdzający uprawnienie do korzystania ze

świadczeń ubezpieczenia społecznego za granicą. Na tej podstawie obwodowa komisja do spraw referendum dopisze taką osobę do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum, zaznaczając to w paszporcie przez odciski pieczęci komisji i wpisanie daty na ostatniej stronie przeznaczonej na adnotacje wizowe.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym stale zamieszkała za granicą może również głosować na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego przez konsula, o ile została na swój wniosek wpisana do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie głosowania utworzonym za granicą.

9. Głosowanie korespondencyjne.

Głosować korespondencyjnie w Gminie Masłów mogą tylko osoby uprawnione do udziału w referendum ogólnokrajowym **wpisane tu do stałego rejestru wyborców** tj. posiadające zameldowanie na pobyt stały w Gminie Masłów oraz wpisane do rejestru wyborców na swój wniosek na podstawie decyzji Wójta Gminy Masłów przebywające w kraju.

Osoby uprawnione do udziału w referendum ogólnokrajowym wpisane do rejestru wyborców w Gminie Masłów **przebywające za granicą NIE MOGĄ głosować korespondencyjnie w Gminie Masłów.** Zamiar głosowania korespondencyjnego mogą zgłosić **tylko konsulowi.**

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez osobę uprawnioną do udziału w referendum Wójtowi Gminy Masłów **najpóźniej w 13. dniu przed dniem referendum** tj. do **24 sierpnia 2015 r.** (termin wydłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego).

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem numer faksu 41-311-00-61 lub w formie elektronicznej na adres gmina@maslow.pl

Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL osoby uprawnionej do udziału w referendum, oznaczenie referendum, którego dotyczy zgłoszenie a także wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet referendalny (**musi to być adres w Polsce**), albo deklarację osobistego odbioru pakietu referendalnego w Urzędzie Gminy Masłów

W zgłoszeniu osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym może zażądać przesłania jej wraz z pakietem referendalnym nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

W imieniu Wójta Gminy Masłów wnioski o zamiarze głosowania korespondencyjnego przyjmuje Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich mieszczący się w Urzędzie Gminy Masłów, Masłów Pierwszy ul. Spokojna 2, parter, pokój nr 14

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym zostanie skreślona ze spisu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania a ujęta zostanie w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji ds. referendum ogólnokrajowego, wyznaczonej dla celów

głosowania korespondencyjnego w Gminie Masłów (są to komisje mające siedziby w lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych).

Osoba uprawniona do udziału w referendum, nie później niż 7. dnia przed dniem referendum otrzyma z Urzędu Gminy Masłów pakiet referendalny, który zostanie doręczony **wyłącznie do rąk własnych** osoby uprawnionej do udziału w referendum, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym we wniosku zadeklarowała osobisty odbiór pakietu referendalnego, pakiet ten we wskazanym terminie (po wydrukowaniu kart do głosowania) będzie możliwy do odebrania w Urzędzie Gminy Masłów **Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich, parter, pokój nr 14**

Jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

W przypadku nieobecności osoby uprawnionej do udziału w referendum ogólnokrajowym pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 3 dni od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu referendalnego przekazywanego osobie uprawnionej do udziału w referendum ogólnokrajowym wchodzi: koperta zwrotna, karta do głosowania, koperta na kartę do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na kartę do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a — jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum zażądała jej przesłania.

Na karcie do głosowania osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania. Należy pamiętać, że znakiem „x” są dwie linie przecinające się w obrębie kratki przeznaczonej na oddanie głosu.

Po oddaniu głosu kartę do głosowania należy umieścić w kopercie oznaczonej „Koperta na kartę do głosowania” i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na kartę do głosowania spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyników głosowania.**

Zaklejoną kopertę na kartę do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej na adres obwodowej komisji do spraw referendum.

Do koperty zwrotnej należy także włożyć oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu. **Przed włożeniem oświadczenia do koperty należy wpisać na nim miejscowość i datę jego sporządzenia oraz własnoręcznie je podpisać. Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyników głosowania.**

Kopertę zwrotną należy zakleić i nadać na adres obwodowej komisji wyborczej za pośrednictwem **Poczty Polskiej**, która została wyznaczona na operatora do obsługi głosowania korespondencyjnego.

Przedstawiciel **Poczty Polskiej** odbiera zamkniętą kopertę zwrotną od osoby uprawnionej do udziału w referendum ogólnokrajowym, która otrzymała pakiet referendalny na podstawie okazanego dokumentu potwierdzającego tożsamość, odnotowując odbiór koperty za pokwitowaniem:

- Najpóźniej w dniu 3 września 2015 r. – w placówce **Poczty Polskiej** usytuowanej w Gminie Masłów, Masłów Pierwszy ul. Spokojna 2A
- Najpóźniej w dniu 2 września 2015 r. – w dowolnej placówce **Poczty Polskiej** na terenie kraju.

Oznacza to, że osoba uprawniona do udziału w referendum musi osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do placówki **Poczt Polskiej** okazując przy nadaniu przesyłki dokument tożsamości.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym może przed dniem głosowania osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do Urzędu Gminy Masłów (w godzinach pracy Urzędu) lub w dniu głosowania, **do czasu jego zakończenia**, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną **do obwodowej komisji do spraw referendum, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej. Jest to komisja do spraw referendum gdzie osoba uprawniona została wpisana do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum. Nie zawsze jest to komisja do spraw referendum właściwa ze względu na adres stałego zamieszkania osoby, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego.** Bowiern zgodnie z Kodeksem wyborczym komisjami właściwymi do głosowania korespondencyjnego są komisje mające siedziby w lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Głosować korespondencyjnie **nie mogą osoby uprawnione do udziału w referendum ogólnokrajowym** umieszczone w spisach osób uprawnionych do udziału w referendum w: obwodach głosowania utworzonych w **zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz domach studenckich, a także w obwodach na polskich statkach morskich**, a ponadto **osoby uprawnione do udziału w referendum, które udzieliły pełnomocnictwa do głosowania.**

W przypadku gdy osoba uprawniona do udziału w referendum zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego, osobie takiej zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu referendum nie wydaje się po wysłaniu do osoby uprawnionej pakietu referendalnego, chyba że zwróciła ona pakiet referendalny w stanie nienaruszonym.

10. Głosowanie przez pełnomocnika

Zgodnie z Kalendarzem czynności związanych z przeprowadzeniem referendum w dniu 6 września 2015 r. **do dnia 28 sierpnia 2015 r. można składać wnioski o sporządzenie aktu pełnomocnictwa.**

Wniosek składa się w formie pisemnej do Wójta Gminy, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców.

Pełnomocnictwa może udzielić wyborca:

- niepełnosprawny, o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.

Zgodnie z art. 55 Kodeksu Wyborczego :

- pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, jeżeli przepisy szczególne dotyczące danych wyborów przewidują możliwość uzyskania takiego zaświadczenia,
- pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby,
- pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika,
- pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również kandydaci w danych wyborach.

11. Dopisywanie osób uprawnionych do udziału w referendum do spisów w dniu głosowania.

W dniu referendum obwodowe komisje ds. referendum ogólnokrajowego dopisują do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym jedynie te osoby uprawnione do udziału w referendum, które:

- przedłożą zaświadczenie o prawie do głosowania,
- zostały pominięte w spisie, jeżeli udokumentują, że stale zamieszkują na terenie danego obwodu głosowania, a Urząd Gminy Masłów potwierdzi, że nie otrzymał zawiadomienia o utracie przez nich prawa wybierania lub o wpisaniu do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w innym obwodzie,
- są obywatelami polskimi stale zamieszkującymi za granicą i głosują w kraju na podstawie ważnego polskiego paszportu,
- zostały skreślone ze spisu dla danego obwodu głosowania w związku z wpisaniem do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w szpitalu, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, **jeżeli udokumentują, że opuściły tę palcówkę przed dniem referendum,**
- chcą głosować w obwodzie utworzonym w zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, a przybyły do tej jednostki przed dniem referendum.

12. Udostępnienie spisów osób uprawnionych do udziału w referendum.

W okresie między 17 sierpnia 2015 r. a 31 sierpnia 2015 r. każda osoba uprawniona do udziału w referendum ogólnokrajowym może sprawdzić w Urzędzie Gminy Masłów, czy została uwzględniona w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum.

Udostępnienie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym następuje na pisemny wniosek zawierający dane osobowe umożliwiające odnalezienie osoby uprawnionej do udziału w referendum w spisie tj. imię (imiona), nazwisko oraz adres zamieszkania.